

Dariusz Kalina

Materiały do dziejów miasta i gminy Daleszyce

cz. 7
Wieś Kranów

Daleszyce 2023

Wydawca:
Urząd Miasta i Gminy w Daleszycach
26-021 Daleszyce, pl. Staszica 9
NIP: 657-18-95-708
gmina@daleszyce.pl

Redakcja: Piotr Ferens

Projekt okładki: Adam Malicki

Opracowanie graficzne, skład i druk:
Studio Reklamy ADfactory Konrad Kraska
25-369 Kielce, ul. Żeromskiego 13
NIP: 657-292-77-29
adfactory.reklama@gmail.com

ISBN: 978-83-969562-0-0

© Wszystkie prawa zastrzeżone – Dariusz Kalina; Urząd Miasta i Gminy w Daleszycach.

Z przyjemnością oddajemy w ręce Państwa „Materiały do dziejów miasta i gminy Daleszyce”. To znaczący materiał historyczny dotyczący naszej Małej Ojczyzny. Na kartach 18 publikacji autor przywraca odległą historię wielu miejscowości z którymi spojrzenie na dzisiejszą gminę, w XXI wieku, staje się prawdziwe i pełne. Wiele ciekawych informacji będzie zapewne dla czytelnika zaskakujących. Zachęcam do lektury i rozwijania wyobraźni historycznej o tym, skąd nasze korzenie, o ziemi, na której się urodziliśmy, którą zamieszkujemy, o miejscach, gdzie pracujemy i wypoczywamy, a które to miejsca przed wiekami zamieszkiwali nasi przodkowie! Życząc miłej lektury, wierzę, że w wielu czytelnikach odezwie się pasja historyka.

Dariusz Metoniński

Pieczęć okrągła (30 mm.) wyobraża na tarczy wagę. W otoku napis bardzo uszkodzony DALESECE.....
Pieczęć wyciśnięta na dokumencie z 1789 r. (Pieczęcie miast dawnej Polski, Wiktor Wittyg, Kraków-Warszawa 1905)

KRANÓW

Wieś położona jest u stóp Góry Kranów i Góry Kranowskiej, na terenie powiatu chełcińskiego. Na podstawie map lasów z XIX w. można stwierdzić, że była to osada leśniczego pod wzniesieniem o nazwie *Salkowa*, a w 1834 r. nosząca nazwę *Chmielnice*.

Bardzo mało wiadomo o losach wsi. Pierwsza wzmianka o wsi Kranów pochodzi dopiero z mapy 1885 r., na której zaznaczono kilka domów przy ulicy wygiętej w lekki łuk. Była tu leśniczówka, położona na skraju starego lasu.

Przy drodze do Kranowa od strony Daleszyc, na skraju zabudowań, znajduje się symboliczna mogiła powstańca z 1863 roku. Wcześniej w tym miejscu znajdowała się mogiła ziemna z drewnianym krzyżem. W 1980 r. wykonano wylewkę betonową i ustawiono żelazny krzyż z tabliczką. W roku 2000, na wniosek pani Marczak opiekunki mogiły, staraniem Urzędu Gminy w Daleszycach wykonano obecny wystrój miejsca pamięci. Na kamiennej tablicy umieszczono napis:

NIEZNAEMU POWSTAŃCOWI 1863 R./ŻOŁNIERZOM I i II
WOJNY/PARTYZANTOM AK/WALCZĄCYM O WOLNOŚĆ TEJ ZIEMI/NIECH
ODPOCZYWAJĄ W POKOJU.

Miało tu miejsce starcie wojsk powstańczych z siłami rosyjskimi 24.07.1863 r. Władysław Łebek, prezes Towarzystwa Przyjaciół Daleszyc, w wyniku przeprowadzonej kwerendy ustalił fakty związane z tym miejscem. Oto w Aktach Naczelnika Wojennego Powiatu Kieleckiego jest raport nr 333 z dnia 24 lipca 1863 r. sporządzony przez burmistrza Daleszyc:

W dniu dzisiejszym o godzinie 7 rano przybyło do miasta tutejszego około 30 koni Polaków i wzięli z sobą na przewodnika Wincentego Tatarskiego – napotkani zaś zaraz za miastem przez Oddział Kozaków – przy starciu zabity został rzezony Wincenty Tatarski mieszkaniec tutejszego miasta, nic więcej ważnego nie nastąpiło o tem mam honor Wielmożnemu Naczelnikowi Powiatu donieść.

Piechowski

W księgach USC parafii Daleszyce ks. Julian Ciechanowski, zapisał:

„Dnia dwudziestego czwartego lipca bieżącego roku o godzinie szóstej rano umarł Wincenty Tatarski, szynkarz w Daleszycach, lat pięćdziesiąt mający, pozostawiwszy sobie owdowiałą żonę Franciszkę z Kaniszewskich”.

Potwierdzenie tych wydarzeń zachowało się w przekazach rodziny Tatarskich. Piotr Tatarski, praprawnuk zmarłego Wincentego, który był uczestnikiem powstania

listopadowego, współdziałał z organizacją narodową, a znając doskonale miejscowy teren, był przewodnikiem dla powstańców. W rodzinnych podaniach podaje się, że podczas starcia w kranowskim lesie był przez Kozaków pikami przybijany do drzewa. Zadano mu dziewięć ran kłutych.

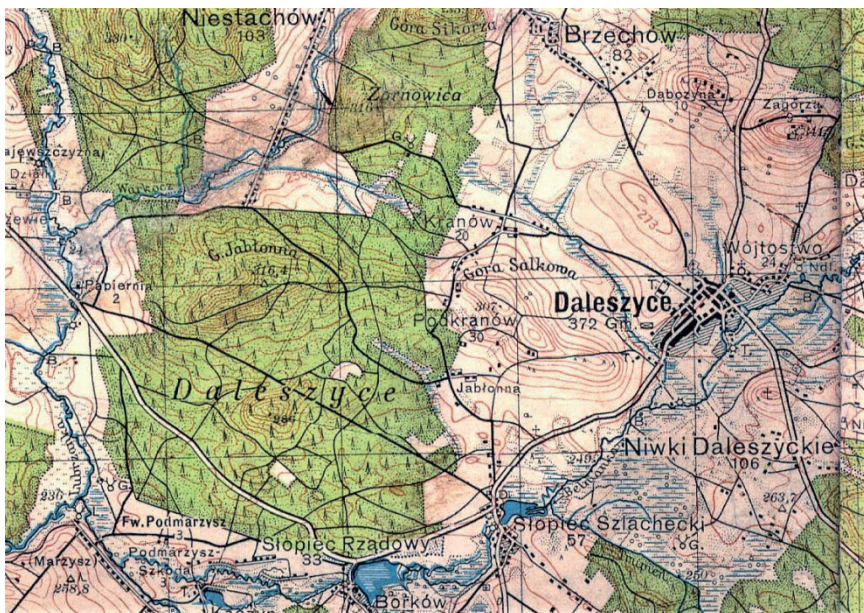
Starsi ludzie wspominają, również że spora liczba mieszkańców po pożarze Dalezyc w czasie II wojny światowej znalazła tu schronienie.

Na nagrobku wymieniono żołnierzy I i II wojny światowej oraz partyzantów AK – i w tym zakresie ludność miejscowa traktuje zapis wyłącznie symbolicznie, jako oddanie tym żołnierzom należnego hołdu.

Teren lasu Obrębu Sikorze, z 1829 r. AP w Radomiu, ZDP Kartografia gub. kieleckiej, plany rolne, sygn. 430 - skan 74.

Wieś pojawiła się zapewne współcześnie z osady Jabłonna i Podkranów, znajdu-
jącej się nieco na południe.

Osadnictwo w lesie Jabłonna na mapach z 1914 i 1938 r., Archiwum Map WIG, wydanie internetowe.

Niniejsza niewielka książeczka powstała z inicjatywy Burmistrza Miasta i Gminy Daleszyce Dariusza Meresińskiego i Rady Miejskiej w Daleszycach. Jest jedną z 18 niewielkich pozycji prezentujących pierwsze kroki w dziele stworzenia pełniejszej opowieści o dziedzictwie narodowym na terenie miejscowości wchodzących w skład gminy Daleszyce.

 Dariusz Kalina
www.dariuszkalina.net

Dariusz Kalina, historyk, publicysta, badacz i popularyzator dziedzictwa narodowego z terenu dawnego województwa sandomierskiego. W latach 2001-2013 pracownik Regionalnego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Kielcach na stanowisku specjalista ds. kwerend źródłowych, a ostatnio pełnił obowiązki dyrektora Oddziału Terenowego Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Kielcach. Od wielu lat jest inspiratorem i organizatorem konferencji i o charakterze kulturalnym, naukowym i popularno-naukowym dotyczących budownictwa rezydencjonalno-obronnego, zmagają związanych z urbanistyką oraz roziedleniem rycerstwa. Oto niektóre publikacje, w których znajdziemy jego artykuły: *Późnośredniowieczne zamki królewskie na terenie dawnego województwa sandomierskiego*, red. L. Kajzer, Kielce 2005; *Dzieje Chęcin, Chęciny* 2007, *Fundacje kancлера Krzysztofa Szydłowskiego*, red. W. Iwańczak, D. Kalina, R. Kubicki, M. Wardzyński, Lisów 2012; *Busko i jego Zdrój* red. D. Kalina, W. Legawiec, Busko 2014; *Na włoszczowskich grodach historii. Materiały z sesji naukowych odbytych w Gruszczyńcu, Ludyni, Olesznie, Włoszczowie poświęconych dziejom powiatu włoszczowskiego*, red. D. Kalina, Kielce-Włoszczowa 2012; *Parafia Krasocin na przestrzeni dziejów* red. D. Kalina, A. Malicki, Krasocin 2016; *Dziedzictwo kulturowe na terenie Gminy Chmielnik, Chmielnik* 2016; *Busko-Zdrój, Dzieje miasta w XIX-XX w., Budko-Zdrój* 2017; *Gmina Rytwiany. Dziedzictwo kulturowe, Rytwiany* 2017; *Miasto i Gmina Wiślica, Wiślica* 2018; *Z dziejów Włoszczowy i okolic*, red. I. Boratyn, M. Staniasek, Włoszczowa 2020; *Parafia pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Tumlinie, Włoszczowa* 2021.

